

ALBISTEAREN MIZTOA

Ezagutzen duzu zuk, noski, de la Cierva jauna. Ez abiadorea, bestea baizik. Beste hau idazlea da, eta liburuskasonatu batzuk saltzen ditu kioskoetan. Mintzaldiak ematen ditu. Azkeneko bat Mahón-en (Menorkan) eman omen du, «Espainiako herri kulturaren berrikuntza» gaitzat harturik. Oso zabaldua den egunkari batetik izan dut haren berri. Hor ikusten denetik, gauza eztabaidagarriak franko esan du hizlariak. Baina hitzaldiaren laburpenak utzi nau sor* eta lor: «El Estado debe crear una cultura popular». Izan ere, beti pentsatu baitut, egiteko hori ez dela Estatuarena, gizartearena berarena baino. Eta gizarte **bakoitzaren** egitekoa, gáinera: hots,* gizarte bakoitzak bere nortasun apartekoaren barnean egin behar duena. Mahón-en eta Menorkan, eta katalan tradizioaren barnean, edo eta —norbaitek nahiago balu— katalan tradizioen barruan. Kultur planifikazio guztiak betiko zuloan eroriko* zaizkie politika gizon horiei, gizartean bertan libreki lanean dihardutenak laguntzen* ikasten ez baldin badute. Laguntza eman, eta hipotekarik gabe... Bakoitzak bere bidea egin dezan. Baina, ene* bada! non ote da aingerutxo politiko hori?

* * *

Kulturarentzat behar diren autonomia hauk* eskatzen ari direnak, ugalduz doaz. Urte batzuetatik honakoan sortu dituzten Unibertsitate Autonomoek, horixe berori nahi omen zuten. Berorien jatorrizko asmoa hala omen zen, behintzat. Geroztik, aldian aldiko Ministruek kontrakarga ere jarri zioten asmo hari. Hori bai, beti ere izenak gordez, badaezpada.* Orain, Unibertsitate Autonomiaren ogi zuria probatu zutenek, ba dakite zein gozoa den hura.* Eta zer egingo, eta, berriz ere, eman eta kendutako autonomia eskatu egiten dute. Barcelonakoaren Batzordeak aho batez eskatu dio Hezkuntzako* Ministruari, Unibertsitate Autonomiaren estatutuak berrizta daitezen. Ha, askatasun dastatuaren* gozoa! Betorkigu zure erreinua...

* * *

Eta gizon jakitunen berriekin hasi garenez, goazen aitzina.* Jakitunok edo jakintsuok ez dadukate nahi luke tenik. Espainiako ikertzaileek, inbestigariak, ez dute aukera handirik izaten beren lanetarako; baina ba dute, aterperen bat ematen dien erakundea*: Zientzi Ikerketarako Goi Kontseilua (CSIC delakoa). Azken hilabeteetan nahiko urduri* ere ibili dira erakunde horretako jakitun langileok. Orainsu, berriz, beste ezbehar bat izan dute. Inbestigari batek Espainiako ikerketa lanaren alde onak eta txarrak aztertu ditu mintzaldi batean. Eta kritika bidea hartu duelako, hauzipean jarri dute. Hau dela eta, hamahiru inbestigarik (kontuz, numero gaiztoa hori...) eskutitz bat zabaldu dute prentsan, zientziaren askatasuna eskatuz. Diotenez, zientziak askatasun hori galtzen badu, ez omen da etorkizun onik Espainiakoarentzat. Eta nongoarentzat, gero?

* * *

Ba dakizue, azken urte hauetan nolako abiada eman zaien direlako autobideei. Bilbotik Baionarakoa aurrera doa. Nafarroak ba du bere plangintza, eta Arabak ere esan nahi luke zerbait bere autobideez. Maltzagatik Mirandarakoa izanen da Araban nagusitxoena. Egiteko da, noski, eta bereak eta bost eskatuko ditu, osorik burutu aitzinetik.* entzundakoen arabera,* 1980.aren aurretik ez omen da bukatuko. Baina izan ez diren eta nik dakita* zenbat kilometrotako amets luzeak diren bideok, eztabaida dakarte jaio baino lehenagotik ere: nor izanen da Ara-

ban autobideen jabea, egileei eman zaien epea amaitzean? Asmatuko ote du Arabak, bere eskubide bereziak, daduzkantxoak, ongi gordetzen? Gutxi izanik ere, zerbait litzateke.

* * *

Jorge Edwards idazle bat da. Baina ez da anglosaxon bat, beste idazle batzuk bezala diplomaziara pasatu den Chileko idazle bat baizik. Allendeek Cubara bidali zuen enbaxadari bezala. Azken hiru urteok Cuban eman ditu, bere baitan* zeramán sokatira nola konponduko. Intelektualtasunaren eta politikaren ezinezko ezkontza nondik salba ezin asmatu berrukatu da Chiletar hau Fidel Castroren mundu hartan. Zentzadura* jakingarri horren berri emanez, liburu bat idatzi du, **Persona non grata** tituluarekin. Geure artean ere benetako problema dugun arazo bat agertzen zaigu liburuan: zein da pentsalariaren egitekoa, iraultzara doan gizarte batean? Libre izan behar ote du intelektualak politikaren barnean? Eta noraino libre, agintze bidez aldatu nahi den gizarte batean? Irakurtzekoa da liburu hau.

Joanes GOIA

dezan, daian
die, deutse
dio, deutso
zaie, jake

zaigu, jaku
zaizkie, jakez
zioten, eutsoen

Froga ezazu zuk zeuk

BYASS 96

ona dela izenez eta izanez

GONZALEZ BYASS

JEREZ • XÉRÈS • SHERRY